PRINTED BOOK

THE VEDIC PATH

Quarterly Journal of Vedic, Indological
and Scientific Research
Gurukula Kangri Vishwavidyalaya,
HARDWAR

To,

____

____

____

If not delivered, please return to :

Dr. R. L. Varshney
Editor, Vedic Path
'Dreamland'
P. O. Gurukula Kangri-249 404
HARDWAR, U. P., INDIA.

① श्री श्राद्ध विधि

26 × 11·5 × 0·1 c.m.

पेज = 3

राज भाषाश्चमसूराध्यणान्यारतथा गोडवाघुल

....

हरिचरणागवां मांसिसदक्षिणाव्य इति श्री श्राद्ध विधिः

② विषय - व्याकरण

पेज = 1

= 16 × 11·3 × 0·1 c.m.

उकारे विजयं विद्याधनप्राप्तितथैवचारि॥

आकारे शोक संतापो विरोधा सर्व .. . ...

महादुःखं महाकष्टं अभंचैवनशंसय :

राजमार्गाश्चमत्स्यशाखरुगाकारस्तथा कोइवापुल्कारा राजशर्वपा आर्द्रयानकाः वि
प्रस्यदर्शनात्पूर्वं पापराशयः स्पर्शनात्संगत्वावाप्निरर्चनादच्युतंपदं कूष्मांडं महिषी
क्षीरंसर्वाणाढी राजशर्वपाः वरागकाराजमार्गाश्चनिराशगायनरोजनाः पादप्रक्षा
लनंचैवनयागंधानुलेपनं पवित्रेणविनाकुर्याच्छेवनसपवित्रकं सपवित्रक
रोयस्तुगंधंपाद्यंचदापयेत् मासरंनद्वेच्छ्राद्धंपितृरगांतोपतिष्ठति श्राद्धंकृत्वा
तुयेविप्रोनभुंक्तेपितृशेषितं हविर्देवानगृह्णंतिकव्यंचपितरस्तथा एकाद
श्यांविशेषः मातापित्रोःक्षयेप्राप्तेभवेदेकादशीयदा अभ्यर्च्यपितृदेवांश्च आ
जिघ्रेत्पितृसेवितं क्षयाहेनसमुत्पन्नेभार्यायस्यरजस्वला क्षयाहेनैवकर्तव्यं
कर्तव्यंपंचमेहनि जातेएकादशाहेचमृतेचैवत्रयोदशे नाडिनेवप्रकर्तव्यम
सूतकेसमनुप्राप्तेश्रवणवाविस्मृतोयदि १

2

एको. श्रा. यस्मिन्नास्ति निमित्तं न ह्याहारं व्ययः पानं नंदनं नांदीमुखे ऽनिग्रहं तं गोदानं जा
१६ तेपुत्रे न स्त्रतकं दृश्याभावे द्विजाभावे प्रवासे पुत्रजन्मनि आमश्राद्धं प्रकुर्वीत यस्य भा
र्या रजस्वला आमश्राद्धं तु सर्वत्र वर्जयित्वा क्षये हनि पितॄन्नुद्दिश्य यद्भोज्यं यत्न
स्याप्रियमाणस्य नः श्रद्धयादीयते यस्तु न श्राद्धं कथ्यते इति एकमुद्दिश्य यच्छ्राद्ध
मेकोद्दिष्टं तदुच्यते त्रीन्त्रीनुद्दिश्य यच्छ्राद्धं तत्पार्वणमुदाहृतं पूर्वाह्ने दैविकं कर्म
अपराह्णे तु पैतृकं एकोद्दिष्टं तु मध्याह्ने प्रातर्वृद्धिनिमित्तकं पितॄणां मासतं दद्या
वामपार्श्वे कुशान्सुधीः दक्षिणे चैव देवानां सर्वदा श्राद्धकर्मणि आसनादानयोरर्घ्ये पिं राम
डादानेऽथावनेजने षट्सु स्थानेषु सव्याने वं कुर्यादित्यब्रवीन्मनुः यथा वज्रं सुरेंद्रस्य यथा १६
चक्रं हरेरपि यथा स्थूलां युधं शंभोर्नयाविप्रकुशः श्राद्धारंभे वसाने च पादशौचे विधि

जार्चने विकरे पिंडदाने च यद्‌द्रव्याचमनमाचरेत्‌ अक्षय्यासनयोः षष्ठी द्वितीया वाहने
तथा अन्नदाने चतुर्थी स्यात्‌ शेषाः संबुद्धयो मताः षष्ठ्यानिमंत्रणं कार्यं चतुर्थ्यां च स्व
धामताः अस्वो मुहूर्तो व्याख्यातो दश पंच च सर्वदा तत्राष्टमो मुहूर्तो यः स कालः कुत
न.४ पः स्मृतः अंह्नः मुहूर्ताद्विनपाये मुहूर्तं चतुष्टयं मुहूर्तपंचकं ह्येतत्स्वधाभवनमिष्यते
मध्याह्नः खड्गपात्रं च तथा नेपालकंबलः रौप्यं दर्भास्तिला गावो दौहित्रश्चाष्टमः स्मृतः
अगस्त्यभृंगराजं च तुलस्या जातपत्रिका चंपकं तिलपुष्पं च षडेते पितृवल्लभाः दे
वपूर्वमिदं श्राद्धं पितृपूर्वं विसर्जनं सर्वं कर्मापसव्येन दक्षिणादानवर्जितं नहि पिंड
प्रदानेन श्राद्धं भवति केवलं पंचपुष्पफलं तेभ्यं यज्ञान्यदपि किंचन पितृन्‌ दद्यक

एको.श्रा. र्तव्यं श्राद्धं यथाविधि तन्मे रेः तत्सर्वं श्राद्धमित्युक्तमेतेन श्राद्धमुच्यते कर्मणा मनसा वाचा सर्वा ५
९ वस्थासु सर्वदा सर्वत्र मैथुनत्यागो ब्रह्मचर्यमुदाहृतं स्मरणं कीर्तनं केलिप्रेक्षितरांस
खलालसं संकल्पोऽध्यवसायश्च क्रियानिष्पत्तिरेव च एतन्मैथुनमष्टांगं प्रवदंति म
नीषिणः विरुद्धास्त्रजनानेन दर्भास्तद्यापुरान्नप· तेनतेनमे प्रनांशा जाविशेषश्राद्धक
र्मणि छात्राणि स्त्रजनानेन विधिना तपस्तम योजितः प्रथमं स्वष्टा श्राद्धहास्तेनतेन
स्तनाः प्रजा वैस्त्रजनानेन पूर्वं स्वष्टाद्विजोत्तमाः तेनतेनस्तद्देपितः श्राद्धपितृस्तपितः प्रजा रम
पते देवांश्च स्त्रजनानेन विश्वेदेवांश्च राक्षसाः तेनते प्रथमं कृत्या प्रदत्ते श्राद्धकर्मणि १७
दंतधावनताम्बूलं तैलाभ्यंगं नयोषितः रत्यौषधिपरान्नानि श्राद्धकर्त्ता विवर्जयेत् श्रा
द्धकृत्शुक्लवासाः स्यादि निहारेणतः एकवासास्तु यं कुर्यात्पिंडनिर्वपणं नरः काया

पवस्त्रसंवीतं नतु दैरक्षां सिभुंजीत काषायवस्त्रखंडं चरक्तवस्त्रं तथैव च एवं विधा
निवस्त्राणि वर्जयेच्छ्राद्धकर्मणि देवतानां च मुनीनां च पितॄणां चैव नर्पयेत् देवादी ।
नामर्गीभर्त्वानरक्तं चवब्रह्मजन्मधः स्नानं गमनेवक्रुर्वीत न तर्पणं सलिले स्थितः स्नानं
गादि नरं कुर्यात्मध्याह्ने स्थलएव तु वसित्वा वसनं सत्तु क्वे स्थल विस्तीर्णो यथाविधिः वि
धि [illegible] तर्पणं कुर्यात्तिलपात्रेषु कदाचन पात्रादाजलमादाय शुभे पात्रांतरे क्षिपेत् हेमरौ ।
प्यमयं पात्रं ताम्रं कांश्यसमुद्भवं पितॄणां तर्पणं कार्यं मृण्मयं तु परित्यजेत् आयसे
न तु पात्रेण नदद्यादेक दाचन यदि दद्याद्द्विजातिभ्यो विष्ठया सममीरितं कांचनेन तु पात्रे
ण राजतेनोडुंवरेण च दत्तमक्षय्यतां याति खड्गेनाधिकं तेन तु पितृवर्गे मातृवर्गे वर्गेमा
तामहे तथा यदि जीवत्पितृवर्गो स्यात् तं वर्गं परिवर्जयेत् अथ श्राद्धसामग्री· दीपोगंध

ए·को·श्रा· प्रसूनासनकुशकदलीदुग्धदध्याज्यपुंगीफलनैवेद्यान्यक्षतान्मद्यवतिलपुटकास्ता 6

१८ म्रस्यञ्चार्घपात्रंसपात्रैभोवस्त्रानलकरणसिकनावर्त्तिकाधूपखंडंद्वौइंयज्ञोपवीतं

हरिद्वरंगभवांभांसिसदर्हिरणाच इतिश्रीश्राद्धविधिः

अकारे विजयं विद्या धनप्राप्ति तथैव च ॥१॥ आ
कारे शोक संतापो विरोधा सर्व संघिषु आव
र्तौ सचयो व्याधि दुःखं चैव न संशयः ॥२॥ इका
रे परमसौख्यं सिद्धि चैव प्रजायते नश्यंति स
र्वे रोगानां धनधान्यं प्रजायते ॥३॥ ईकारे
धनलाभश्च पुत्रलाभं च जायते सिद्धंति सर्वका
र्याणि सौभाग्यं मतुलं भवेत् ॥४॥ उकारे सर्व
संतापो वियोगाश्चैव भवे ध्रुवं दुःखं चैव भवे दार
मापदश्च न संशयः ॥५॥ ऊकारे लभते स्थाने
४ स्थानं प्रतिष्ठ सोभना सिद्धंति सर्वकार्याणि अ
र्थलाभो भविष्यति ६ ऋकारे अर्थप्राप्तिश्च स्वा
मं स्थि लीसमुद्भव ॥ सिद्धंति सर्वकार्याणि लाभश्चै
३ व संशयः ७ ॠकारे जायते व्याधि दुःख संता
न२ पमेव च मैत्र सहविरोधश्च भवते नात्र संशयः

पू० कौ० २

ऌ ऌकारे लभते सिद्धिः मैत्रे सह समागमं आ
रोग्यं जायते नित्यं राजसन्मानमेव च ९ ॡकारे
रे दृश्यते हानि व्याधिश्चैव भविष्यति स नित्यं ह
रणं नित्यं कार्यहानिर्नसंशयः १० एकारे दृ
श्यते सिद्धि मैत्रे सह समागमं ततश्च लभते सि
द्धि सुखचैव भविष्यति ११ ऐकारे वंधनं चैव वि
रोधश्च भविष्यति विग्रह श्च भवेन्नूनं मृत्युश्चै
व न संसयः १२ ओकारे दृश्यते सिद्धि दुःखश्चै
व विनश्यति सिद्ध्यंति सर्वकार्याणि भवं नैव क
दाचनः १३ औकारे सर्वकार्याणि सिद्धिं त
स्य न जायते मित्रे सह विरोधश्च सोक संताप
मेव च १४ अंकारे च सदा हानि वंधनं व्यं भविष्य
ति महादुःखं महाकष्ट भ्रमं चैव न संसयः १५

राम २